

Цю концепцію частково втілює Закон України від 15 грудня 2006 р. №483-V «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення підсудності справ з питань приватизації та з корпоративних спорів», який доповнив ст.12 ГПК України частиною 4, згідно якої господарським судам підвідомчі всі, незалежно від суб'єктивного складу (фізичні, або юридичні особи) справи, що виникають з корпоративних відносин у спорах між господарським товариством та його учасником (засновником, акціонером), у тому числі учасником, який вибув, а також між учасниками (засновниками, акціонерами) господарських товариств, що пов'язані із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності цього товариства, крім трудових спорів. Згідно ст.16 ГПК України такі справи розглядаються виключно господарським судом за місцезнаходженням товариства, що дозволяє зосередити розгляд всіх корпоративних спорів в одному спеціалізованому суді і має сприяти запобіганню зловживань процесуальними правами.

Можна бачити, що ч.4 ст.12 ГПК України відносить до підвідомчості господарських судів широке коло корпоративних спорів. Утім, деякі важливі спори як і раніше залишаються поза межами господарської юрисдикції.

Так, при скликанні загальних зборів акціонерів зберігається можливість подачі позову фізичної особи-акціонера до реєстратора до загального суду за місцезнаходженням реєстратора з фактичною метою отримання забезпечення позову через зобов'язання реєстратора вчинити певні дії, а саме – видати реєстр для проведення „альтернативних” загальних зборів (п.3 ч.1 ст.152 ЦПК України). Подібне забезпечення згідно ГПК взагалі неможливе.

Легалізація рішень таких „альтернативних” зборів як і раніше може здійснюватися в межах трудового спору за поданням до товариства позовом новообраного голови правління, загальним судом за місцем проживання такого голови (ч.2 ст.110 ЦПК України). Це дозволяє перенести розгляд спору до будь-якого зручного загального суду у місцевостях дуже віддалених від місцезнаходження товариства – головне знайти голові правління відповідне місце проживання. Той самий суд може прийняти рішення, або – для оперативності – ухвалу і забезпечити заволодіння майном товариства, заборонивши законним органам управління чинити перешкоди голові правління, обраному „альтернативними” зборами.

Утім, такі спори є, за своєю сутністю, корпоративними, оскільки реєстратор здійснює облік корпоративних прав акціонерів, а позов нового голови правління покликаний підтвердити законність та реалізувати важливе корпоративне рішення про зміну менеджменту товариства: його трудовий аспект є вторинним і, по суті, надуманим (позивачі у таких справах обмежу-

ються загальним посиланням на ст.2 КзпП України і обґрунтовують свою позицію розгорнутими посиланнями на корпоративне законодавство).

Таким чином, „розпорошеність” корпоративних спорів між цивільною та господарською юрисдикціями залишає наочні можливості для процесуальних зловживань і реалізації „класичних” рейдерських стратегій.

Отже, оскільки корпоративні спори є різновидом спорів господарських, слід довести до логічного завершення їх передачу до підвідомчості господарських судів і повною мірою відтворити у процесуальному законі відмежування матеріальних корпоративних правовідносин від суміжних цивільних та трудових відносин, враховуючи їх сутнісні особливості, а не виходячи із суто формальних критеріїв.

Література:

1. Абрамов П.А. Хозяйственно-процессуальное право Украины: Учебное пособие (курс лекций). Издание второе. – Х : Одиссей, 2003. – 336 с.;
2. Зайшев И.М. Хозяйственный спор и арбитражный процесс: вопросы теории. – Саратов – 1982. – Издательство Саратовского университета. – 81 с.

*Стенанов С.В.,
асистент кафедры административного и хозяйственного права*

СТАДИИ ПРОЦЕДУРЫ ПЕРЕСМОТРА СУДЕБНЫХ АКТОВ ПО ВНОВЬ ОТКРЫВШИМСЯ ОБСТОЯТЕЛЬСТВАМ

Пересмотр судебных актов по вновь открывшимся обстоятельствам является одним из видов пересмотра актов хозяйственного суда. Его сущность проявляется в надзоре за законностью и обоснованностью судебных актов при получении судом сведений о вновь открывшихся обстоятельствах. В настоящее время участники хозяйственного процесса все чаще используют право подачи заявления о пересмотре судебного акта по вновь открывшимся обстоятельствам, предоставленное им законодательством.

Вновь открывшиеся обстоятельства – это всегда существенные для дела факты объективной действительности, существовавшие в период первоначального производства по делу и вынесения судебного акта, которые не были учтены в нем из-за неизвестности их суду и заявителю по причинам, от них не зависящим, а не в результате ошибки суда. Это факты, открывающиеся после вступления акта правосудия в законную силу и могущие повлиять на его законность и обоснованность, истинность, на возможность защиты и осуществления предусмотренных и охраняемых прав и интересов [1, с. 12].

Именно поэтому изучение данного вида производства имеет важное значение для теоретиков и практиков-процессуалистов.

Ст. 114 ХПК устанавливает основные положения по механизму пересмотра судебных решений по вновь открывшимся обстоятельствам.

В частности, в указанной статье отмечается, что заявление (или представление прокурора) о пересмотре решения, постановления, определения по вновь открывшимся обстоятельствам рассматриваются хозяйственным судом в судебном заседании в месячный срок со дня их поступления.

Кроме того, далее в этой же статье указывается, что в случае отмены судебного решения по результатам его пересмотра по вновь открывшимся обстоятельствам дело рассматривается хозяйственным судом по правилам, установленным ХПК.

На первый взгляд, данные нормы противоречат друг другу. При этом «бросается в глаза» то, что, вероятно, до момента отмены судебного решения происходит своеобразное «предварительное» производство, которое «упускает» ХПК Украины.

Таким образом, по результатам глубокого анализа ст. 114 действующего ХПК можно сделать вывод, что пересмотр по вновь открывшимся обстоятельствам осуществляется в два этапа:

I. Рассмотрение заявления с признанием или непризнанием обстоятельств, изложенных в заявлении, вновь открывшимися;

II. В случае признания изложенных в заявлении обстоятельств вновь открывшимися производится пересмотр дела в общем порядке, т.е. по правилам и в пределах сроков, установленных ХПК.

Можно сделать логичное заключение, что месячный срок, предоставленный ч. 3 ст. 114 ХПК, установлен для осуществления первого этапа пересмотра. Сроки производства второго этапа устанавливаются соответственно ст. ст. 69 (если пересмотр осуществляет местный хозяйственный суд), 102 (если пересмотр осуществляет апелляционный хозяйственный суд), 111-8 (если пересмотр осуществляет ВХСУ) и 111-17 (если пересмотр осуществляет Верховный Суд Украины).

Отметим еще раз, что данные выводы можно сделать только по результатам глубокого изучения ХПК Украины и судебной практики, что представляется неверным.

Следует признать необходимым закрепление в разделе XIII ХПК Украины «Пересмотр решения, определения, постановления хозяйственного суда по вновь открывшимся обстоятельствам» четкого механизма осуществления такого пересмотра, что устранил возможность двойного толкования данных норм и возможность злоупотреблений при осуществлении пересмотра судебных актов по вновь открывшимся обстоятельствам.

Литература

1. Ломоносова Е. М. Пересмотр гражданских дел по вновь открывшимся обстоятельствам Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. - Х., 1970.

Степанова Т.В.

к.ю.н., доцент кафедры административного та господарського права

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ ПРО СТАТУС СУДДІВ ТА ПІДСУДНІСТЬ ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВ

1. Останні події в країні призвели до необхідності зміни куту зору не тільки на законодавчу та виконавчу владу, але й на судову. Зокрема, останні події щодо усунення з посад суддів та голів судів Президентом України викривають актуальні проблеми гарантування судді його статусу, зокрема, незалежності, підкорності лише суду та інші принципи, встановлені Конституцією України, Законом України «Про судоустрій України» та низкою інших нормативно-правових актів.

У зв'язку з цим доречним представляється звернутися до досвіду інших країн, зокрема, Німеччини. Оскільки Україна обрала європейський напрямок розвитку та інтеграції, це представляється обґрунтованим.

У Німеччині Законом про суддів від 8 вересня 1961 р. в редакції від 19 квітня 1972 р. серед відомих нашої державі принципів встановлені також такі гарантії незалежності суддів, як захист судді від переведення на інше місце служби та неможливість усунення судді з посади. Це закріплено в §27 вказаного Закону [1]. Представляється доречним введення даної гарантії і в українському законодавстві, оскільки на даний час, на жаль, інші ланки влади використовують будь-які заходи для пригнічення та ущемлення судової гілки влади.

2. Заслугуючим уваги є і питання підсудності господарських справ.

Останнім часом законодавець багато уваги приділяє питанню підвідомчості, тобто відокремленню кола справ, розгляд яких належить до компетенції того чи іншого органу. Дійсно, з моменту вступу в силу Кодексу адміністративного судочинства України для господарських судів настали «тяжкі часи», оскільки виникло багато питань щодо розподілу підвідомчих справ між ними.

Але проблема визначення підсудності також є актуальною. Навіть у разі однозначного визначення, що певний спір має розглядати саме госпо-